

60. Békéssámson, Szőlősi-határ-dűlő
(KÖH 65128)

(Békés megye) B

2009. május 19-én Lichtenstein Lászlóval helyszíni szemlét végeztünk a Szőlősi-határ-dűlőben lévő földvár körül. Most a térképen alaposan szemügyre vételezve a helyzetét, s figyelembe véve a hatástanulmány adatait, megállapítottuk, hogy nagyrészt Békéssámson határába tartozik. Mostani terepbejárásunk olyan területet érintett, ahol tavaly a vegetáció miatt nem tudtunk, most pedig módunkban állt terepet járni. A térképen is jelölt Vági-tanya helyének magasságától indultunk be gépkoocsinktól, s 200–300 m-en keresztül alig-alig találtunk edénytöredékeket. A sáncon viszont viszonylag nagy mennyiségben találtunk leleteket. Azt tapasztaltuk, hogy a leletanyag főként a sánc ívéen összpontosul. Szép számú őskori/bronzkori leletanyagot gyűjtöttünk, melyet az orosházi múzeum régészeti topográfiai gyűjteményben helyeztünk el.

RÓZSA ZOLTÁN

61. Bénye határa

(Pest megye) Ő, Sza, Á, Kk, I

2009 augusztusában Bénye község településrendezési tervének módosításához kapcsolódó régészeti hatástanulmány készítése során az alábbi lelőhelyek szemlét végeztem el. A bejárás célja az ismert és új lelőhelyek lokalizálása, kiterjedésük pontosítása és állapotuk meghatározása volt. Leletet nem gyűjtöttem.

Alszeg (KÖH 72117): Bénye község polgármesterének szóbeli közléséből arról értesültem, hogy kb. 20 évvel ezelőtt a Fő út mögötti „Kis közzel” szemben, az egyik ház udvarán cseréptöredékekkel és állatcsontokkal teli méhkas alakú gödröt találtak. A leletekről értesítették a múzeumot (nem tudni melyiket), ahonnan állítólag kiszállás is történt. A polgármester a területet is megmutatta, de annak beépítettsége miatt a felszíni lelőhely-lokalizáció ma már nem lehetséges.

Fő út 138. (KÖH 72115): Bénye község honlapján a következő szöveg olvasható: „...Bénye Fő út 138 szám alatti löszpartból előkerült sír. Mivel a leleteket gyerekek találták meg, így annak nagy része el is pusztult. Csak egy bronz karperec, egy sérült agyagedény és valamely végtag csontja maradt meg...” A leletek sorsáról a polgármester nem tudott érdemi információt adni. A helyszíni szemle alkalmával a családi ház udvarára bejutni nem lehetett. Az említett magas löszfal az utcáról is látható.

Kisasszony-völgy (KÖH 72113): A bejárás során lokalizált lelőhely a község DK-i szélén a Bényei-patak kanyarulatától D-re, a patakon átívelő híddal szemben emelkedő domb ÉK-i fekvésű oldalán található. A terület a szemle idején betárcsázott gabona volt. A felszínen intenzíven jelentkező lelőhelyen kora vaskori, szarmata és középkori cserepek, tapasztástöredékek és állatcsontok gyűjthetők.

Patai-rét (KÖH 72111): A bejárás során lokalizált lelőhely a községtől ÉK-re, a Bényei- és a Gombai-patak által közrefogott Patai-rét DNy-i oldalán emelkedő Mogyoróska-domb lábánál található. Az EOV térkép alapján állatok tartására szolgáló karám állt itt korábban. A terület jelenleg intenzív mezőgazdasági művelés alatt áll, a szemle alkalmával kukorica volt rajta. A sorok között őskori és szarmata cserepek heverték a felszínen.

Templom-hegy (KÖH 39275): A lelőhely a község ÉNy-i szélén, a temetőtől K-re, a Bényei-patak völgyének kanyarulatába ékelődő közép magas domb hosszan elnyúló platóján található. A mezőgazdaságilag művelt területen a szemle alkalmával kukorica állt. A felszínen régészeti leletet nem figyeltem meg.

Templom-hegy 2. (KÖH 72109): A bejárás során lokalizált lelőhely a község ÉNy-i szélén, a Templom-hegynék nevezett közép magas domb hosszan elnyúló platójának K-i végén található. Itt a meredek oldalú természetes magaslat a Bényei-patak völgyének kanyarulata fölé emelkedik. A szántásban ma is megfigyelhetők a helytörténeti tanulmányok által gyakran említett Árpád-kori templom szétszántott alapfalai. A habarcsos kövek, téglatörmelék mellett számos embercsont is látható. Ennek alapján arra következtethetünk, hogy a talajművelés már nemcsak a falmaradványokat, hanem a templom körüli temető sírjait is bolygatja. A templomtól É-ra meredeken lejtő domboldalon középkori kerámiatöredékek, patics és állatcsontok gyűjthetők. Ezek a középkori telepnyomok a völgy oldalában haladó földútig intenzíven jelentkeztek. A lelőhelyen a szemle alkalmával friss szántás, lucerna és kukorica volt.

TANKÓ KÁROLY

62. Biatorbágy, Káposztás-dűlő
(KÖH 10010)

(Pest megye) Rő

2009. november elején egy biatorbágyi lakos behozott a szentendrei múzeumban egy fémkeresővel talált bronzszobrot. A szobor egy térdeplő alakot, talán szatírt ábrázol, öntött bronzból készült, szeme ezüstözve. Mellette római érmek és fibula is előkerült. Lelelőhelye a Füzes-patak Ny-i oldalán, Páty–Biatorbágy határán terül el. A GPS-el mért koordináták alapján térképre vetítettük a szobor lelőhelyét. Kiderült, hogy az MRT 7. kötetében jelölt 4. lh. és a patak közti sávba esik, tehát kívül a nyilvánított lelőhelyen.

2009. november 30-án a találó a helyszínen pontosan megmutatta a szobor lelőhelyét. Környékén sok kő- és tegulatöredéket találtunk a felszínen. A szántásban friss őszi vetés volt. December 3-án terepbejárást végeztünk, hogy pontosítsuk a topográfiaiban rosszul közölt lelőhely kiterjedését. Kiderült, hogy az végig leér a patakig. Itt a patak menti kb. 50 m-es sávban elég sok kő és tegula látszott a vetésben. A dombtető felé haladva eltűntek a kövek. A felszínen kevés római kerámia, köztük sigillata töredék is előkerült. Észak felé